

แนวทางการบริหารจัดการของสหกรณ์โรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาอุทัยธานี เขต ๑ ตามหลักธรรมาภิบาล
The Guidelines For The Schools Cooperative Management of
The Schools Under Uthai Thani Primary Educational
Service Area Office 1 Acoriding to Good Governance

นัทธพงษ์ ระวังภัย*

Natthapong Rawangpai

อานนท์ เมธีวรฉัตร**

Anond Metheevachatra

วินัย ทองมัน***

Winai Tongmun

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์,ประเทศไทย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University Nakhon Sawan Campus, Thailand

E-mail: dongcup@hotmail.com

Received: May 24, 2025

Revised: July 25, 2025

Accepted: July 27, 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (๑) ศึกษาสภาพการบริหารจัดการของสหกรณ์โรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต ๑ ตามหลักธรรมาภิบาล (๒) เสนอแนวทางการบริหารจัดการของสหกรณ์โรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต ๑ ตามหลักธรรมาภิบาล การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี รวบรวมข้อมูลโดยใช้เครื่องมือแบบสอบถามแนวทางการบริหารจัดการของสหกรณ์โรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต ๑ ตามหลักธรรมาภิบาล โดยมีกลุ่มตัวอย่างคือ ผู้บริหารและครู จำนวน ๒๖๘ คน โดยวิธีการเทียบตารางเครจซี่และมอร์แกน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามแนวทางการบริหารจัดการของสหกรณ์

* นายนัทธพงษ์ ระวังภัย, Mr.Natthapong Rawangpai ครุศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์ Master of Education (Buddhist Educational Administration) Graduate School, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Nakhon Sawan Campus

** ผศ.ดร.อานนท์ เมธีวรฉัตร, Asst.Prof. Dr.Anond Metheevachatra ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ Thesis Advisor

*** ดร.วินัย ทองมัน, Dr.Winai Thongmun ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ Thesis Advisor

แนวทางการบริหารจัดการของสหกรณ์โรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต ๑ ๔๕๑

โรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต ๑ ตามหลักธรรมาภิบาล นำข้อมูลมาวิเคราะห์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน กำหนดผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน ๑๑ รูป/คน เลือกแบบเจาะจง เครื่องมือเก็บข้อมูลได้แก่ แบบสัมภาษณ์ กึ่งโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า (๑) สภาพการบริหารจัดการของสหกรณ์โรงเรียนโดยรวม ในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต ๑ อยู่ในระดับมาก (๒) แนวทางการบริหารจัดการของสหกรณ์โรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต ๑ ตามหลักธรรมาภิบาล ๗ ด้านได้แก่ (๑) ด้านการเป็นสมาชิกโดยสมัครใจและเปิดกว้าง พบว่า สหกรณ์โรงเรียนเปิดโอกาสให้ทุกคนได้ใช้บริการ ถือว่าเป็นความสำเร็จของโรงเรียน (๒) ด้านการควบคุมโดยสมาชิกตามหลักประชาธิปไตย พบว่า สหกรณ์โรงเรียนมีการประชุมเพื่อให้สมาชิกได้ใช้สิทธิออกเสียงตามหลักประชาธิปไตยในการคัดเลือกกรรมการ (๓) ด้านการมีส่วนร่วมทางเศรษฐกิจของสมาชิก พบว่า สหกรณ์โรงเรียนเปิดโอกาสให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการดูแลการใช้เงินทุนของสหกรณ์โรงเรียน (๔) ด้านการปกครองตนเองและการเป็นอิสระ พบว่า สหกรณ์โรงเรียนหากได้รับความช่วยเหลือหรือสนับสนุนจากบุคคลภายนอก ต้องไม่ขัดต่อความเป็นอิสระของสหกรณ์โรงเรียน (๕) ด้านการฝึกอบรมและสารสนเทศ พบว่า สหกรณ์โรงเรียนมีสมาชิกที่มีความรับผิดชอบในบทบาทหน้าที่ของตน (๖) ด้านการร่วมมือกันระหว่างสหกรณ์ พบว่า สหกรณ์โรงเรียนมีการซื้อขาย แลกเปลี่ยนสินค้าระหว่างกัน (๗) ด้านการเอื้ออาทรต่อชุมชน พบว่า สหกรณ์โรงเรียนพัฒนาเพื่อตอบสนองความต้องการของชุมชน

คำสำคัญ: แนวทางการบริหารจัดการ; สหกรณ์โรงเรียน; หลักธรรมาภิบาล

Abstract

The objectives of this study were: (1) to study the status of the schools cooperative management of schools under Uthai Thani Primary Educational Service Area Office 1, and (2) to present the guidelines for the schools cooperative management of the schools under Uthai Thani Primary Educational Service Area Office 1 according to Good Governance. This research applied the Mixed Methods Research consisting of Quantitative Research by collecting the data from 268 samples with the questionnaire having the 0.99 of reliability and using frequency, percentage, mean and standard deviation for the data analysis, and Qualitative Research by collecting the data from 9 key informants with the Semi-structured Interviews and the content analysis for the data analysis.

The research results were as follows: (1) Overall, the status of the schools cooperative management of schools under Uthai Thani Primary Educational Service Area Office 1 was at the high. (2) The guidelines for the guidelines for the schools cooperative management of the schools under Uthai Thani Primary Educational Service Area Office 1 according to Good Governance consisted of (1) the voluntary and open membership found that the cooperatives should have the schedule and criterion for the membership obviously, measure for controlling the membership, (2) the democratic member control found that the cooperatives should have the schedule for expressing the opinion and co-decision on their rights and roles, not make the infringement, and listen the opinion in the meeting based on the democracy, (3) the member economic participation found that the cooperatives should give the opportunities to the member for participating in the investment obviously, open the information about the funds of the member for knowing the data and checking the work process of cooperatives, (4) the autonomy and independence found that the cooperatives should have the schedule and criterion for the membership fairly, not interfere the other rights and roles of the member, and have self-government fairly, (5) the education, training and information found that the cooperatives should have the schedule and criterion for the membership in the knowledge and understanding about the cooperative, set the member to pass the basic training, and construct the cooperative knowledge, (6) the cooperation among cooperatives found that the cooperatives should create the norms for the cooperation among cooperatives, not interfere the schools cooperative management, respect the co-decision, and update the regulations accepted, (7) the concern for communities found that the cooperatives should promote the energy saving, have the ethics in the responsibility on energy consumption in the society, raise awareness to the member in promoting the energy saving

Keywords: Guidelines for Schools; schools cooperative management;
Good Governance

บทนำ

ประเทศจะเจริญก้าวหน้าต้องอาศัย การพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคมและวัฒนธรรม การพัฒนาในด้านต่าง ๆ ต้องอาศัย กำลังคนเป็นปัจจัยสำคัญ เพราะคนเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่ายิ่งกว่า ทรัพยากรใด ๆ แต่คนจะมีประสิทธิภาพเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพในการจัดการศึกษา ดังนั้น การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาประเทศ รัฐเห็นความสำคัญของการ จัดการศึกษา จึงได้กำหนด นโยบายการจัดการศึกษา ไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปี พุทธศักราช ๒๕๖๐ หมวด ๕ มาตรา ๕๔ ว่า “รัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลา สิบสองปี ตั้งแต่ก่อนวัยเรียน จนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย” โดยรัฐมีหน้าที่ดำเนินการ กำกับ ส่งเสริม และสนับสนุนให้การจัดการศึกษาดังกล่าวมีคุณภาพและได้มาตรฐานสากล^๑

ปัจจุบันวิวัฒนาการของโลกทำให้สถานการณ์ด้านเศรษฐกิจการบริหารงานภาครัฐและเอกชน มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว กว้างขวาง เพราะความก้าวหน้าทางด้านการสื่อสารเทคโนโลยี การถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารอย่างรวดเร็วสู่ประชาชน แต่ระบบการบริหารงานทั้งภาครัฐและเอกชน เกิดความไม่สอดคล้อง และทันต่อความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจึงทำให้สังคมโลกหันกลับมาองถึงสาเหตุ ปัญหาที่แท้จริง ในการบริหารของแต่ละประเทศที่มีผลกระทบต่อด้านการเมือง เศรษฐกิจและสังคม ซึ่งส่งผลกระทบต่อองค์การอื่น ๆ อย่างมากมาย การบริหารเป็นเรื่องที่สำคัญยิ่งต่อการดำเนินงานขององค์การ เพราะเป็นเครื่องมือที่ชี้ให้เห็นถึงความสำเร็จ และความล้มเหลว ความมีประสิทธิภาพหรือความ ไร้ประสิทธิภาพขององค์การ ในปัจจุบันการบริหารจัดการมีความสลับซับซ้อนกว่าในอดีต แต่การบริหาร จัดการของหน่วยงานของรัฐยังอยู่ในช่วงปรับตัว และยังคงคุ้นเคยอยู่กับการใช้รูปแบบการบริหารจัดการ ที่เป็นการบริหารจัดการแบบแยกส่วน (Fragment administration) ผลลัพธ์ก็คือ หน่วยงานแต่ละหน่วย และบุคคลแต่ละบุคคลต่างก็มุ่งทำงานเฉพาะส่วนของตน ไม่ได้มุ่งเน้นให้มีการประสานงานและบูรณาการ กับหน่วยงานหรือบุคคลอื่น ๆ ทำให้การบริหารไม่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเท่าที่ควร การบริหาร จัดการแบบบูรณาการที่คำนึงถึงเป้าหมายและความต้องการของประชาชน การประสานงานระหว่าง ทุกส่วนที่เกี่ยวข้องจะช่วยนำไปสู่การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (Good governance) ภายใต้การมี ส่วนร่วมของทุกภาคส่วนอย่างมีเอกภาพ อันจะเป็นประโยชน์ต่อ ประเทศชาติและประชาชนโดยรวม ต่อไป^๒

^๑ บุญศรี ไพรัตน์, รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปีพุทธศักราช ๒๕๖๐, หมวด ๕ มาตรา ๕๔, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ พท.พัฒนา, ๒๕๖๐). (อัดสำเนา).

^๒ กฤษ เพิ่มทันจิตต์, หลักการและแนวทางการบริหารงานยุคใหม่ภายใต้ภูมิทัศน์การแข่งขันใหม่ข้อสังเกต เชิงวิจารณ์ภายใต้กรอบคุณค่าทางสังคมและพุทธธรรมและแนวทางการบริหารแนวพุทธ, (กรุงเทพมหานคร : บริษัท สุขุมวิทการพิมพ์จำกัด, ๒๕๔๙), หน้า ๑.

จากสภาพปัญหาปัจจุบันประเทศไทยกำลังประสบภาวะวิกฤตทางด้านการบริหารจัดการ ในองค์การ เช่น การทุจริตคอร์รัปชัน การใช้อำนาจหน้าที่โดยมิชอบ การเรียกรับผลประโยชน์ การขาดประสิทธิภาพ ในการบริหารงบประมาณ หรือความขัดแย้งทางการเมืองอย่างรุนแรง จนก่อให้เกิดผลเสียหายต่อระบบ เศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม ส่งผลกระทบต่อประเทศและประชาชน^๓

ใน พ.ศ. ๒๕๓๔ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีโปรดเกล้าฯ ให้ดำเนินงาน โครงการส่งเสริมสหกรณ์ในโรงเรียนขึ้นมีลักษณะเป็นสหกรณ์นักเรียน เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้และ ฝึกทักษะ “รวมกันซื้อ-รวมกันขาย” ด้วยวิธีการสหกรณ์ ตามหลักการสหกรณ์ ซึ่งจะให้บริการแก่สมาชิก สหกรณ์และชาวบ้านได้อันจะส่งผลต่อชุมชนในอนาคต^๔

การจัดการสหกรณ์ในโรงเรียนยังสอดคล้องกับนโยบายของ รัฐบาล ในเรื่องการสนับสนุนการปกครอง ในระบอบประชาธิปไตย เพราะทำให้นักเรียนรู้จักสิทธิ หน้าที่รู้จักทำงานเพื่อพัฒนาท้องถิ่น ส่งเสริม การดำเนินชีวิตตามวิถีประชาธิปไตยเนื่องจากเป็นวิธีการที่ใช้ระบบกลุ่มในการดำเนินการรวมทั้งระบบ สหกรณ์ยังปลูกฝังคุณสมบัติที่พึงประสงค์ให้แก่เด็กนักเรียนด้วยทั้งเป็นการสนองตอบนโยบายของกระทรวง ศึกษาธิการรวมทั้งเผยแพร่แนวความคิดของสหกรณ์ไปสู่ชุมชนและมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้สามารถพัฒนา คุณภาพชีวิตให้มีความพร้อมที่จะทำประโยชน์ให้สังคมตามบทบาทหน้าที่ของตน โดยมุ่งหวังให้ผู้เรียน มีความรู้และเกิดทักษะขั้นพื้นฐานทางด้านการทำงาน มีมนุษยสัมพันธ์ที่จะสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ รวมทั้งเสริมสร้างให้นักเรียนมีเจตคติที่ต่อระบบสหกรณ์ที่มีการพึ่งพาอาศัยกันและกันและการช่วยเหลือ ตนเอง ซึ่งสามารถแก้ไขปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมของชุมชน กิจกรรมสหกรณ์ยังประสบ ปัญหาการขาดแคลนบุคลากรในการบริหารจัดการภายในสหกรณ์ระบบการรับเงิน การจ่ายเงิน การบันทึกบัญชีและการปิดบัญชี ยังมีข้อบกพร่องมาก การรับเงินแต่ละวันไม่มีหลักฐานการรับคือไม่ออก ใบเสร็จรับเงิน ซึ่งเป็นอันตรายมากในระบบสหกรณ์ จะทำให้ไม่ทราบว่ามีเงินมาจากที่ไหน และการจ่ายเงิน ไม่มีหลักฐานการจ่าย หรือหลักฐานการจ่ายที่ได้มาไม่สมบูรณ์ จ่ายเงินสดแต่จะเป็นใบส่งของ เมื่อหลักฐาน ไม่ครบถ้วนทำให้ไม่สามารถบันทึกบัญชีได้หรือบันทึกได้แต่ไม่ถูกต้องครบถ้วน ทำให้ข้อมูลทางการเงิน และบัญชีตลาดเคลื่อนบอย รับเงินค่าหุ้นยังไม่มีใบเสร็จรับเงิน และทำหุ้ยนรายคนจะไม่ทราบข้อมูล การเข้าออกของสมาชิกว่าใครเป็นการรับเงินฝากออมทรัพย์จากสมาชิกสหกรณ์นักเรียนไม่ได้ออกใบเสร็จ รับเงิน ซึ่งทำให้ไม่มีหลักฐานที่จะไปบันทึกบัญชี และการปิดบัญชีจะส่งผลให้การรับเงินแต่ละวันไม่ถูกต้อง

^๓ เอื้องฟ้า เขากลม, “หลักธรรมาภิบาล การจัดการความขัดแย้ง และพฤติกรรมความเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร”, วิทยานิพนธ์วิทยการจัดการมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารทรัพยากรมนุษย์, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏ นครศรีธรรมราช, ๒๕๖๒), หน้า ๑.

^๔ ฉลวย ชาญสวัสดิ์, “กิจกรรมสหกรณ์นักเรียนตามพระราชดำริ”, เอกสารประกอบการอบรมการจัดกิจกรรม สหกรณ์ของนักเรียนในโครงการเด็กไทยเข้มแข็ง, (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ, ๒๕๖๑). (อัคราเนนา)

แนวทางการบริหารจัดการของสหกรณ์โรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต ๑ ๔๕๕

ครบถ้วน เกิดข้อผิดพลาด อาจส่งผลให้เกิดความเสียหายทางการเงินได้ง่ายขึ้น การจัดเก็บเอกสารทางการเงินและบัญชียังไม่มีระเบียบและเป็นระบบ นักเรียนที่รับผิดชอบสหกรณ์ขาดความรู้ความสามารถในการบริหารงานสหกรณ์ จากปัญหาที่เกิดขึ้นทำให้ระบบการบริหารจัดการภายในบกพร่อง การบันทึกบัญชีและการปิดบัญชีไม่เป็นปัจจุบันเป็นอุปสรรคในการจัดทำงบการเงิน และปัญหาในการเข้าใบตรวจสอบแนะนำของผู้เกี่ยวข้องหรือการจัดทำงบการเงิน จัดทำงบดุล งบกำไรขาดทุนล่าช้า ส่งผลให้การจัดสรรกำไรสุทธิประจำปีล่าช้าออกไปด้วย^๕

จากรายงานผลการปฏิบัติงานสหกรณ์โรงเรียนของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต ๑ พบว่า สภาพและปัญหาการบริหารงานสหกรณ์โรงเรียนในสถานศึกษาที่อยู่ในสังกัดแตกต่างกันเนื่องจากสถานศึกษาแต่ละแห่งมีความพร้อมที่ต่างกันทั้งในด้านบุคลากร งบประมาณ ด้านวัสดุอุปกรณ์ และสภาพการบริหารจัดการที่ต่างกัน สถานศึกษาบางแห่งมีคุณภาพในการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพภายใต้ข้อจำกัดต่าง ๆ ที่มีอยู่ สถานศึกษาบางแห่ง มีความพร้อมในปัจจุบันดังกล่าวอย่างสมบูรณ์ และได้รับการสนับสนุนอย่างเต็มที่ แต่ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการบริหารสหกรณ์โรงเรียนยังไม่ดีเท่าที่ควร ทั้งนี้เป็นผลเนื่องมาจากคุณภาพในการบริหารจัดการสหกรณ์โรงเรียนหรือคุณภาพและทักษะในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษานั้นเอง^๖

การปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลเป็นภารกิจสำคัญที่รัฐบาลต้องดำเนินการให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรมอย่างชัดเจน จึงได้กำหนดพันธกิจของชาติที่จะพัฒนาร่วมกันทั้งประเทศโดยการสร้างระบบบริหารจัดการที่ดี ให้เกิดขึ้นในทุกภาคส่วนของสังคม เน้นให้เกิดกลไกธรรมาภิบาลในภาคการเมือง ภาคราชการ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม บนพื้นฐานของการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการพัฒนาประเทศที่มีประสิทธิภาพ มีความโปร่งใส มีความรับผิดชอบพร้อมรับการตรวจสอบได้เสมอ ธรรมาภิบาลจึงเป็นยุทธศาสตร์หลักประการหนึ่งที่มีเป้าหมายที่จะสร้างระบบการบริหารราชการที่มีประสิทธิภาพ มีขนาดและโครงสร้างที่เหมาะสม เพิ่มขีดความสามารถที่จะพัฒนา และมีระบบสนับสนุนการกระจายอำนาจให้โปร่งใส มีระบบการตรวจสอบด้วยการมีส่วนร่วมที่เข้มแข็ง เพื่อป้องกันและปราบปรามการทุจริตประพฤติมิชอบเกิดประสิทธิผลอย่างแท้จริง^๗

^๕ รัชพร มลิกุล, “การบริหารกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนบ้านห้วยไคร้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต ๒”, วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, ๒๕๕๙), หน้า ๓.

^๖ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต ๑, สหกรณ์โรงเรียน, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <https://sites.google.com/a/utt๑.go.th/area-uthai-thani-๑> [๑๕ กันยายน ๒๕๖๕].

^๗ เกียรติกมล คำวิมล, “การพัฒนาตัวชี้วัดการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของกองช่างในองค์การบริหารส่วนตำบลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบนประเทศไทย”, วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชายุทธศาสตร์การพัฒนา, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี, ๒๕๕๘), หน้า ๑๕.

จากความเป็นมาและความสำคัญที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยเห็นว่าการบริหารจัดการสหกรณ์มีความสำคัญกับโรงเรียนหรือสถานศึกษาทุกระดับ ดังนั้นผู้บริหารและครูที่จะเข้ามาจัดทำสหกรณ์โรงเรียนจะต้องเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานสำคัญของโรงเรียน และกระทำให้เป็นที่เลื่อมใสศรัทธาของผู้ร่วมงานหรือผู้ได้บังคับบัญชา โดยใช้หลักธรรมาภิบาล มาเป็นกรอบหรือแนวทางในการบริหารจัดการสหกรณ์ เพื่อให้การบริหารจัดการของสหกรณ์โรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต ๑ ประสบผลสำเร็จมีประสิทธิภาพ และเพื่อนำผลการวิจัยที่ได้ไปปรับใช้ในการบริหารการจัดการสหกรณ์โรงเรียนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารจัดการของสหกรณ์โรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต ๑
๒. เพื่อเสนอแนวทางการบริหารจัดการของสหกรณ์โรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต ๑ ตามหลักธรรมาภิบาล

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยโดยใช้การวิจัยเชิงปริมาณ (Quatitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

๑. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การบริหารจัดการที่ของสหกรณ์โรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต ๑ ตามหลักธรรมาภิบาลซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดเนื้อหาที่มีความสอดคล้อง ประกอบด้วย

๑) การบริหารจัดการสหกรณ์โรงเรียน ประกอบด้วย ๗ ด้าน ได้แก่ (๑) ด้านการเป็นสมาชิกโดยสมัครใจและเปิดกว้าง (๒) ด้านการควบคุมโดยสมาชิกตามหลักประชาธิปไตย (๓) ด้านการมีส่วนร่วมทางเศรษฐกิจของสมาชิก (๔) ด้านการปกครองตนเองและการเป็นอิสระ (๕) ด้านการศึกษาฝึกอบรมและสารสนเทศ (๖) ด้านการร่วมมือกันระหว่างสหกรณ์ (๗) ด้านการเอื้ออาทรต่อชุมชน^๔

๒) หลักธรรมาภิบาล จำนวน ๖ ประการ ได้แก่ (๑) หลักคุณธรรม (๒) หลักนิติธรรม (๓) หลักความโปร่งใส (๔) หลักความมีส่วนร่วม (๕) หลักความรับผิดชอบ (๖) หลักความคุ้มค่า^๕

^๔ พระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี, สหกรณ์นักเรียน, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: http://praveetelearning.com/elearning_content.php?subject_id=๔&chapter_id=๔๕&page=๑ [๓๑ ส.ค. ๒๕๖๕].

^๕ ปธาน สุวรรณมงคล, การบริหารงานภาครัฐกับการสร้างธรรมาภิบาล, (กรุงเทพมหานคร : สถาบันพระปกเกล้า, ๒๕๕๘) หน้า ๑๒๒.

๒. ขอบเขตด้านประชากร

๑) ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารและครูโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต ๑ จำนวน ๘๗๕ คน

๒) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย ผู้บริหารและครู จำนวน ๒๖๘ คน สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต ๑ จำนวน ๗๘ โรงเรียน โดยการเปิดตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) ทำการเทียบสัดส่วนและสุ่มอย่างง่าย

๓. ขอบเขตด้านตัวแปร

การวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดตัวแปรที่ศึกษา ดังนี้

๑) สภาพการบริหารจัดการของสหกรณ์โรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ๑

๒) แนวทางการบริหารจัดการของสหกรณ์โรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต ๑ ตามหลักธรรมาภิบาล

ระยะที่ ๑ ศึกษาสภาพการบริหารจัดการของสหกรณ์โรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต ๑

๑. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต ๑ จำนวน ๘๗๕ คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย ผู้บริหารและครู จำนวน ๒๖๘ คน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต ๑ จำนวน ๗๘ โรงเรียน โดยการเปิดตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) ทำการเทียบสัดส่วนและสุ่มอย่างง่าย

๒. การสร้างเครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire)

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

วิจัยได้มีขั้นตอนการสร้างเครื่องมือดังนี้

๑. ศึกษาแนวคิดทฤษฎีจากตำราและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดเป็นขอบข่ายในการสร้างเครื่องมือ

๒. นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาความรู้ต่าง ๆ มาสร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมขอบเขตเนื้อหาการบริหารจัดการ โดยสร้างเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วน ประมาณค่า ๕ ระดับ คือมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

๓. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

๔. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น ไปเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาภาษา และเทคนิคการสร้างแบบสอบถามจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน ๕ รูป/คน

๕. หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Content Validity) ของแต่ละข้อคำถามโดยให้ผู้เชี่ยวชาญ ลงความเห็น ว่า ข้อคำถามแต่ละข้อวัดได้ตรงวัตถุประสงค์ที่ต้องการหรือไม่ ซึ่งกำหนดความคิดเห็นไว้ดังนี้ ค่า IOC ที่ได้คือ ๑

๖. นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไขเป็นที่เรียบร้อยแล้ว เสนออาจารย์ ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

๗. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) ในโรงเรียนบ้านเขาตลาดเมื่อวันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๗ โรงเรียนอนุบาลสว่างอารมณ์เมื่อวันที่ ๘ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๗ และโรงเรียนบ้านล่อมเสือโฮก เมื่อวันที่ ๓๑ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๗ กับผู้บริหารและครู ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุทัยธานี เขต ๑ ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำนวน ๓๐ คน เพื่อตรวจสอบหา ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alfa - coefficient) ตามวิธีการของ (Cronbach) พบว่า ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ ๐.๙๙๐

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

๑. ผู้วิจัยขอหนังสือจากศูนย์บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขต นครสวรรค์ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการสัมภาษณ์

๒. ผู้วิจัยนำหนังสือขอความร่วมมือไปยังผู้เชี่ยวชาญ จำนวน ๒๖๘ คน/รูป พร้อมแบบสัมภาษณ์ เพื่อเป็นข้อมูลในการเตรียมความพร้อมในการให้สัมภาษณ์ พร้อมนัดหมายวัน เวลา และสถานที่ในการ สัมภาษณ์ โดยให้ผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้กำหนดนัดหมาย

๓. ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ด้วยแบบสัมภาษณ์ ตามที่นัดหมาย วัน เวลาและสถานที่ในการ สัมภาษณ์ โดยมีการบันทึกเสียง จดบันทึกและถ่ายภาพระหว่างการสัมภาษณ์

๔. นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มารวบรวมเพื่อวิเคราะห์เนื้อหาและนำเสนอต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

๑. การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

ตอนที่ ๑ วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามโดยใช้สถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

ตอนที่ ๒ วิเคราะห์ข้อมูลสภาพการบริหารจัดการของสหกรณ์โรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุทัยธานี เขต ๑ ตามหลักธรรมาภิบาล โดยใช้สถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (mean) และค่า ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation)

แนวทางการบริหารจัดการของสหกรณ์โรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต ๑ ๔๕๙

๒. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลตาม ได้แก่ (๑) สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ ตรวจสอบความสอดคล้องของแบบสอบถาม ได้แก่ (๑) สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ IOC (๒) ตรวจสอบความเชื่อมั่น ด้วยวิธีหาสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbachalpha coefficient) (๓) ค่าร้อยละ (๔) ค่าเฉลี่ย (๕) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ระยะที่ ๒ แนวทางการบริหารจัดการของสหกรณ์โรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต ๑ ตามหลักธรรมาภิบาล

นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ ๑ ที่มีค่าเฉลี่ยการบริหารจัดการเรียนรู้ในระดับน้อยที่สุดของแต่ละด้าน จำนวนด้านละ ๑ ข้อ เรียงตามลำดับ นำข้อมูลดังกล่าวมาเป็นประเด็นในการสัมภาษณ์ โดยการประยุกต์ใช้หลักธรรมาภิบาล เพื่อหาแนวทางการบริหารจัดการของสหกรณ์โรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต ๑ ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ซึ่งผู้เชี่ยวชาญที่ผู้วิจัยคัดเลือกโดยวิธีการเจาะจง จำนวน ๑๑ รูป/คน ได้แก่ (๑) เป็นผู้มีความรู้ทางด้านหลักพุทธธรรม จำนวน ๒ รูป (๒) เป็นผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต ๑ จำนวน ๓ คน (๓) เป็นผู้บริหารการศึกษาหรือบุคลากรทางการศึกษาหรือนักวิชาการหรือตัวแทนคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน ๓ คน (๔) เป็นคุณครูผู้ดูแลสหกรณ์โรงเรียน จำนวน ๓ คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi Structure Interview)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดย ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ด้วยแบบสัมภาษณ์ ตามที่นัดหมาย วัน เวลาและสถานที่ในการสัมภาษณ์ โดยมีการบันทึกเสียง จัดบันทึกและถ่ายภาพระหว่างการสัมภาษณ์ และนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มารวบรวมเพื่อวิเคราะห์เนื้อหาและนำเสนอต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การสัมภาษณ์เพื่อเสนอแนวทางการบริหารจัดการของสหกรณ์โรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต ๑ ตามหลักธรรมาภิบาลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย

๑. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ผลการวิจัยพบว่า

- ๑) ผู้บริหารและครูที่มีตำแหน่ง ส่วนใหญ่ดำรงตำแหน่งครู จำนวน ๑๙๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๗๐.๙๐
- ๒) ผู้บริหารและครูที่มีระดับการศึกษา ส่วนใหญ่อยู่ในระดับสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน ๑๔๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๕.๑๐
- ๓) ผู้บริหารและครูที่มีประสบการณ์ทำงาน ส่วนใหญ่คือมีประสบการณ์การทำงาน ๑๑-๒๐ ปี จำนวน ๑๒๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๘.๑๐

๒. สภาพการบริหารจัดการของสหกรณ์โรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต ๑ พบว่า สภาพการบริหารจัดการของสหกรณ์โรงเรียนโดยรวม ในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต ๑ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการเอื้ออาทรต่อชุมชน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ด้านการเป็นสมาชิกโดยสมัครใจและเปิดกว้าง ส่วนด้านการร่วมมือกันระหว่างสหกรณ์ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านทั้ง ๗ ด้าน พบว่า

๑) ด้านการเป็นสมาชิกโดยสมัครใจและเปิดกว้าง โดยรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า สหกรณ์โรงเรียนเปิดโอกาสให้ทุกคนได้ใช้บริการ ถือว่าเป็นความสำเร็จของโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ สหกรณ์โรงเรียนเปิดโอกาสให้ทุกศาสนาได้เป็นสมาชิก สหกรณ์โรงเรียนไม่นำการเมืองมาแบ่งแยกการเป็นสมาชิก และสหกรณ์โรงเรียนยินดีต้อนรับทุกคนเป็นสมาชิกตามความสมัครใจ อยู่ในระดับมาก ส่วนสหกรณ์โรงเรียนเปิดโอกาสให้บุคลากรในโรงเรียนสามารถเป็นสมาชิกสหกรณ์ได้ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด อยู่ในระดับมาก

๒) ด้านการควบคุมโดยสมาชิกตามหลักประชาธิปไตย โดยรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า สหกรณ์โรงเรียนมีการประชุมเพื่อให้สมาชิกได้ใช้สิทธิออกเสียงตามหลักประชาธิปไตยในการคัดเลือกกรรมการ มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ สหกรณ์โรงเรียนมีการให้สมาชิกมีสิทธิในการเลือกผู้แทนตนไปประชุมเพื่อออกเสียงแทนได้ อยู่ในระดับมาก ส่วนสหกรณ์โรงเรียนเปิดโอกาส หรือมีช่องทางให้สมาชิก คณะกรรมการและฝ่ายจัดการ ร่วมแสดงความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และร่วมตัดสินใจ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด อยู่ในระดับมาก

๓) ด้านการมีส่วนร่วมทางเศรษฐกิจของสมาชิก โดยรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า สหกรณ์โรงเรียนเปิดโอกาสให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการดูแลการใช้เงินทุนของสหกรณ์โรงเรียน มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ สหกรณ์โรงเรียนมีการจัดสรรเงินส่วนเกินเพื่อเพิ่มทุนของสหกรณ์โรงเรียนให้มากขึ้น อยู่ในระดับมาก ส่วน สหกรณ์โรงเรียนเปิดโอกาสให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการลงทุน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด อยู่ในระดับมาก

แนวทางการบริหารจัดการของสหกรณ์โรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต ๑ ๔๖๑

๔) **ด้านการปกครองตนเองและการเป็นอิสระ** โดยรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า สหกรณ์โรงเรียนหาความช่วยเหลือหรือสนับสนุนจากบุคคลภายนอก ต้องไม่ขัดต่อความเป็นอิสระของสหกรณ์โรงเรียน มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ สหกรณ์โรงเรียนพึ่งพาตนเองและปกครองตนเอง โดยมีการควบคุมจากสมาชิกในที่ประชุม อยู่ในระดับมาก ส่วนสหกรณ์โรงเรียนปกครองและปฏิบัติต่อสมาชิกอย่างเท่าเทียม มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด อยู่ในระดับมาก

๕) **ด้านการฝึกอบรมและสารสนเทศ** โดยรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า สหกรณ์โรงเรียนมีสมาชิกที่มีความรับผิดชอบในบทบาทหน้าที่ของตน มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ สหกรณ์โรงเรียนสร้างความตระหนักและสร้างความสำนึกในสิทธิหน้าที่ของสมาชิก อยู่ในระดับมาก ส่วนสหกรณ์โรงเรียนให้การศึกษาเพื่อให้สมาชิกและบุคคลทั่วไปมีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับสหกรณ์ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด อยู่ในระดับมาก

๖) **ด้านการร่วมมือกันระหว่างสหกรณ์** โดยรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า สหกรณ์โรงเรียนมีการซื้อขาย แลกเปลี่ยนสินค้าระหว่างกัน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ สหกรณ์โรงเรียนสามารถร่วมมือกันในทางธุรกิจระหว่างสหกรณ์โรงเรียนภายในกลุ่มโรงเรียน อยู่ในระดับมาก ส่วนสหกรณ์โรงเรียนมีการร่วมมือกันระหว่างสหกรณ์โรงเรียนภายในกลุ่มโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด อยู่ในระดับมาก

๗) **ด้านการเอื้ออาทรต่อชุมชน** โดยรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า สหกรณ์โรงเรียนพัฒนาเพื่อตอบสนองความต้องการของชุมชน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ สหกรณ์โรงเรียนรักษาธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศในชุมชน อยู่ในระดับมาก ส่วนสหกรณ์โรงเรียนมีกิจกรรม แผนงาน หรือนโยบาย ในการส่งเสริมให้เกิดการประหยัดพลังงาน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด อยู่ในระดับมาก

๒. **แนวทางการบริหารจัดการของสหกรณ์โรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต ๑ ตามหลักธรรมาภิบาล ผลการวิจัย พบว่า**

๑) **ด้านการเป็นสมาชิกโดยสมัครใจและเปิดกว้าง** พบว่ามี ๖ แนวทาง ได้แก่ (๑) หลักคุณธรรม สหกรณ์โรงเรียนมีกรอบกำหนดการและเกณฑ์การสมัครเป็นสมาชิกของสหกรณ์โรงเรียนอย่างชัดเจน (๒) หลักนิติธรรม สหกรณ์โรงเรียนมีมาตรการกำกับควบคุมการสมัครสมาชิกให้ทุกคนได้ยึดถือและปฏิบัติตาม (๓) หลักความโปร่งใส สหกรณ์โรงเรียนให้ทุกคนเข้าถึงการเป็นสมาชิกของสหกรณ์ได้อย่างเป็นธรรม (๔) หลักความมีส่วนร่วม สหกรณ์โรงเรียนมีการปรับปรุงข้อบังคับในการปฏิบัติในระหว่างการเป็นสมาชิกอยู่เสมอ (๕) หลักความรับผิดชอบต่อโรงเรียนมีมาตรการกำกับควบคุม สามารถตรวจสอบได้ (๖) หลักความคุ้มค่า สหกรณ์โรงเรียนเปิดโอกาสให้บุคลากรในโรงเรียนสามารถสมัครสมาชิกได้หลากหลายช่องทาง

๒) ด้านการควบคุมโดยสมาชิกตามหลักประชาธิปไตย พบว่ามี ๖ แนวทาง ได้แก่

(๑) หลักคุณธรรมสภกรณ์โรงเรียนมีกรอบกำหนดการและเกณฑ์การแสดงความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง (๒) หลักนิติธรรมสภกรณ์โรงเรียนให้สมาชิกทุกคนตรวจสอบได้โดยการประชาสัมพันธ์อย่างทั่วถึงและหลากหลายช่องทาง (๓) หลักความโปร่งใสสภกรณ์โรงเรียนยอมรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกอย่างเท่าเทียม (๔) หลักความมีส่วนร่วมสภกรณ์โรงเรียนรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกทุกคน ไม่เลือกปฏิบัติ (๕) หลักความรับผิดชอบสภกรณ์โรงเรียนรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกทุกคน (๖) หลักความคุ้มค่าสภกรณ์โรงเรียนอำนวยความสะดวกให้กับสมาชิกร่วมแสดงความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ

๓) ด้านการมีส่วนร่วมทางเศรษฐกิจของสมาชิก พบว่ามี ๖ แนวทาง ได้แก่ (๑) หลักคุณธรรมสภกรณ์โรงเรียนมีกรอบกำหนดการและเกณฑ์การเปิดโอกาสให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการลงทุน (๒) หลักนิติธรรมสภกรณ์โรงเรียนเปิดเผยข้อมูลของทุนที่สมาชิกทุกคนรวบรวมได้ เพื่อให้สมาชิกได้ทราบถึงข้อมูลและสามารถตรวจสอบกระบวนการทำงานของสภกรณ์ได้ (๓) หลักความโปร่งใสสภกรณ์โรงเรียนมีการประกาศเปิดโอกาสให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการลงทุน โดยการประชาสัมพันธ์อย่างทั่วถึงและหลากหลายช่องทาง (๔) หลักความมีส่วนร่วมสภกรณ์โรงเรียนสมาชิกสามารถตรวจสอบผลการลงทุนได้จากการประชาสัมพันธ์ข้อมูลอยู่ (๕) หลักความรับผิดชอบสภกรณ์โรงเรียนมีมาตรการสำหรับการดูแลผลประโยชน์ให้กับสมาชิก มีการติดตามประเมินวัดผลที่ต่อเนื่อง (๖) หลักความคุ้มค่าสภกรณ์โรงเรียนผลประโยชน์ให้กับสมาชิกทุกคน สร้างความสามารถและศักยภาพการทำงาน เพื่อผลกำไร โดยให้การเพิ่มของผลกำไรไปในทางบวกตามต้นทุน

๔) ด้านการปกครองตนเองและการเป็นอิสระ พบว่ามี ๖ แนวทาง ได้แก่ (๑) หลักคุณธรรมสภกรณ์โรงเรียนมีกรอบกำหนดและเกณฑ์ ข้อบังคับในปกครองและปฏิบัติต่อสมาชิกอย่างเท่าเทียม (๒) หลักนิติธรรมสภกรณ์โรงเรียนอยู่บนบรรทัดฐานที่สมาชิกยอมรับ ไม่ก้าวก่ายสิทธิและหน้าที่ของสมาชิก (๓) หลักความโปร่งใสสภกรณ์โรงเรียนเปิดเผยข้อมูลเพื่อให้สมาชิกได้ตรวจสอบอยู่เสมอ (๔) หลักความมีส่วนร่วมสภกรณ์โรงเรียนสามารถปกครองตนเองได้ ให้ความเสมอภาคกับสมาชิกทุกคนอย่างเท่าเทียม (๕) หลักความรับผิดชอบสภกรณ์โรงเรียนสามารถรักษารอบที่กำหนดไว้ในการปกครองตนเองอย่างต่อเนื่องได้ (๖) หลักความคุ้มค่าสภกรณ์โรงเรียนมีส่วนร่วมในการปกครองและดูแลผลประโยชน์อย่างทั่วถึง มีการเพิ่มความสามารถในการทำงานภายในสภกรณ์ เพื่อให้สภกรณ์สามารถพึ่งพาตนเองได้

๕) ด้านการศึกษาฝึกอบรมและสารสนเทศ พบว่ามี ๖ แนวทาง ได้แก่ (๑) หลักคุณธรรมสภกรณ์โรงเรียนมีกรอบกำหนดและเกณฑ์การศึกษาเพื่อให้สมาชิกและบุคคลทั่วไปมีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับสภกรณ์ (๒) หลักนิติธรรมสภกรณ์โรงเรียนกำหนดให้สมาชิกทุกคนต้องผ่านการอบรมพื้นฐานสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับสภกรณ์ (๓) หลักความโปร่งใสสภกรณ์โรงเรียนเปิดโอกาสให้สมาชิกมีการศึกษา

แนวทางการบริหารจัดการของสหกรณ์โรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต ๑ ๔๖๓

เพื่อให้สมาชิกและบุคคลทั่วไปมีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับสหกรณ์ (๔) หลักความมีส่วนร่วมสหกรณ์โรงเรียนเพื่อให้สมาชิกมีโอกาสเข้าถึงอย่างเท่าเทียม (๕) หลักความรับผิดชอบต่อสหกรณ์โรงเรียนมีการติดตามและประเมินผลการจัดการอบรมและความพึงพอใจในการจัดการอบรม (๖) หลักความคุ้มค่าสหกรณ์โรงเรียน สร้างความเข้าใจแก่สมาชิกในระยะยาว ให้สมาชิกเข้าถึงการอบรมหลากหลายช่องทางผ่านเทคโนโลยีที่ทันสมัยและหลากหลาย ไม่ปิดกั้นการเข้าถึงการจัดอบรม

๖) ด้านการร่วมมือกันระหว่างสหกรณ์ พบว่ามี ๖ แนวทาง ได้แก่ (๑) หลักคุณธรรมสหกรณ์โรงเรียนมีการกำหนดและเกณฑ์การร่วมมือกันระหว่างสหกรณ์โรงเรียนภายในกลุ่มโรงเรียน (๒) หลักนิติธรรมสหกรณ์โรงเรียนสร้างบรรทัดฐานการร่วมมือระหว่างสหกรณ์ให้เป็นที่ยอมรับ ไม่ละเมิดการบริหารของสหกรณ์ภายในกลุ่ม เคารพการตัดสินใจซึ่งกันและกัน ปรับปรุงระเบียบข้อบังคับให้ทันสมัยอยู่เสมอ ข้อกำหนดกฎระเบียบได้รับการยอมรับ (๓) หลักความโปร่งใสสหกรณ์โรงเรียนเปิดโอกาสให้มีการร่วมมือกันระหว่างสหกรณ์โรงเรียนภายในกลุ่มโรงเรียน โดยผ่านการยินยอมจากสมาชิก กำกับควบคุมผลกระทบ มาตรฐาน เป้าหมายในการร่วมมือกันระหว่างสหกรณ์ (๔) หลักความมีส่วนร่วมสหกรณ์โรงเรียนมีโครงสร้างการบริหารสหกรณ์ที่ชัดเจนเพื่อความสะดวกในการติดต่อประสานงานระหว่างสหกรณ์ (๕) หลักความรับผิดชอบต่อสหกรณ์โรงเรียน สามารถตรวจสอบผลการดำเนินงานของการร่วมมือกันระหว่างสหกรณ์ได้ มีมาตรการเพื่อรักษาผลประโยชน์ของสมาชิก (๖) หลักความคุ้มค่าสหกรณ์โรงเรียนสร้างความสามารถและศักยภาพการทำงานร่วมกัน เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อสมาชิก

๗) ด้านการเอื้ออาทรต่อชุมชน พบว่ามี ๖ แนวทาง ได้แก่ (๑) หลักคุณธรรมสหกรณ์โรงเรียนมีการกำหนดและเกณฑ์การจัดกิจกรรม แผนงาน หรือนโยบาย ในการส่งเสริมให้เกิดการประหยัดพลังงาน (๒) หลักนิติธรรมสหกรณ์โรงเรียนมีจรรยาบรรณพื้นฐานในความรับผิดชอบต่อการใช้พลังงานในสังคม (๓) หลักความโปร่งใสสหกรณ์โรงเรียนสร้างความตระหนักให้กับสมาชิกในการส่งเสริมให้เกิดการประหยัดพลังงาน (๔) หลักความมีส่วนร่วมสหกรณ์โรงเรียนสมาชิกทุกคนเข้าใจและรับรู้ถึงนโยบายในการประหยัดพลังงาน และปฏิบัติตามนโยบาย ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด ให้คุ้มค่า (๕) หลักความรับผิดชอบต่อสหกรณ์โรงเรียนสร้างระบบการทำงานให้เกิดประสิทธิภาพเปิดโอกาสให้มีการจัด ในการจัดกิจกรรม แผนงาน หรือนโยบาย (๖) หลักความคุ้มค่าสหกรณ์โรงเรียนออกแบบกระบวนการทำงานให้เกิดการประหยัดพลังงาน มีการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยในการบริหารจัดการสหกรณ์ เพื่อการประหยัดเวลาและพลังงาน

อภิปรายผลการวิจัย

๑. สภาพการบริหารจัดการของสหกรณ์โรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต ๑ สภาพการบริหารจัดการของสหกรณ์โรงเรียนโดยรวม ในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต ๑ อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะสหกรณ์เป็นระบบที่มีข้อดี มีประสิทธิภาพ มีความสัมพันธ์กันของคนในชุมชน สอดคล้องกับงานวิจัยของ นิธินันท์ จันทน์เอียด^{๑๐} ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “หลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิภาพการบริหารสหกรณ์ออมทรัพย์และการธกษมหาวิทยาลัยรามคำแหง จำกัด กับสหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จำกัด” พบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสหกรณ์ออมทรัพย์โดยภาพรวมมีการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารงานอยู่ในระดับมาก การนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสหกรณ์เพื่อให้การบริหารเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โปร่งใส มีความรับผิดชอบ และสร้างการมีส่วนร่วม เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ทุกฝ่าย การบริหารจัดการของสหกรณ์โรงเรียนโดยรวม ในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต ๑

ด้านการเป็นสมาชิกโดยสมัครใจและเปิดกว้าง โดยรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะสหกรณ์โรงเรียนเห็นความสำคัญของสมาชิกทุกคน เปิดโอกาสให้สมาชิกทุกคนเข้ามามีส่วนร่วม สอดคล้องกับงานวิจัยของ เอล มุฮัมหมัด^{๑๑} ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “สหกรณ์ต่อการควบคุมธุรกิจของสหกรณ์และสหกรณ์ต่อการพัฒนาการเกษตรกรรมในประเทศจอร์แดน” พบว่า สมาชิกสามารถช่วยเหลือสังคมของเขาได้เต็มที่ ถ้าสมาชิกสามารถรวมกลุ่มกันได้ และเกิดความสมัครใจของสมาชิก การบริหารจัดการของสหกรณ์โรงเรียนโดยรวม ในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต ๑

ด้านการควบคุมโดยสมาชิกตามหลักประชาธิปไตย โดยรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะสหกรณ์โรงเรียนเห็นความสำคัญของสมาชิกทุกคน ให้สมาชิกทุกคนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการสหกรณ์โดยการเลือกตั้งตัวแทนกรรมการ สอดคล้องกับงานวิจัยของ อำไพ ทำสะดวง^{๑๒} ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของสหกรณ์ในจังหวัดราชบุรี” พบว่า (๑) คณะกรรมการสหกรณ์มีความคิดเห็นว่า สหกรณ์ในจังหวัดราชบุรี มีการจัดการตามหลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับมาก ทั้งโดยภาพรวมและรายด้าน โดยสหกรณ์มีการจัดการตามหลักนิติธรรมสูงสุด รองลงมาคือ หลักความ

^{๑๐} นิธินันท์ จันทน์เอียด, “หลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิภาพการบริหารสหกรณ์ออมทรัพย์และการธกษมหาวิทยาลัยรามคำแหง จำกัด กับสหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จำกัด”, วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิราวุธ, ๒๕๕๕), บทคัดย่อ.

^{๑๑} EL Muhammad, “Jonanial Multi-purpose Agricudiural Coopcratve as Instrument of Developinent: A Case Study in Public Policy”, *Dissertation Abstracts International*, (Dissertation Abstracts International, 1992), p. 51.

^{๑๒} อำไพ ทำสะดวง, “การจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของสหกรณ์ในจังหวัดราชบุรี”, วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต วิทยาการจัดการ สาขาวิชาการบริหารธุรกิจ, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิราวุธ, ๒๕๕๘), บทคัดย่อ.

แนวทางการบริหารจัดการของสหกรณ์โรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต ๑ ๔๖๕

รับผิดชอบ หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักคุณธรรม และหลักความคุ้มค่า ตามลำดับ (๒) คณะกรรมการสหกรณ์ที่มีอายุ ระดับการศึกษา และประเภทสหกรณ์ที่สังกัดต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการตาม หลักธรรมาภิบาลของสหกรณ์ในจังหวัดราชบุรี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ การบริหารจัดการของสหกรณ์โรงเรียนโดยรวม ในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต ๑

ด้านการมีส่วนร่วมทางเศรษฐกิจของสมาชิก โดยรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ เพราะการบริหารจัดการสหกรณ์ เน้นไปที่การบริหารจัดการเงินทุนของสมาชิกให้เกิดประโยชน์อย่างสูงสุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ มาร์เซลลา^{๑๓} ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของสหกรณ์ในจังหวัดราชบุรี” พบว่า การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการบริหาร จะนำไปสู่ความสำเร็จในการบริหาร เขตพื้นที่การศึกษาจนบรรลุเป้าหมาย การบริหารจัดการของสหกรณ์โรงเรียนโดยรวม ในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต ๑

ด้านการปกครองตนเองและการเป็นอิสระ โดยรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ เพราะสหกรณ์โรงเรียนต้องการปกครองด้วยตนเองมากกว่าการที่ให้ผู้อื่นภายนอกเข้ามามีส่วนในการบริหาร ซึ่งจะทำให้การบริหารสหกรณ์อาจเกิดปัญหาได้จากการที่มีบุคคลภายนอก หรือองค์กรภายนอกเข้ามาเกี่ยวข้องในการบริหาร สอดคล้องกับงานวิจัยของ คาราปิโก^{๑๔} ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “เศรษฐกิจการเมืองการพึ่งพาตนเอง : สหกรณ์พัฒนาในสาธารณรัฐอาหรับเยเมน” ผลการวิจัยพบว่า การศึกษาเอกสารและการสัมภาษณ์ มีจุดประสงค์ เพื่อพิสูจน์ให้เห็นว่าประเทศที่ได้รับการพัฒนาน้อยสามารถช่วยเหลือตนเองได้โดย ระบบสหกรณ์ การบริหารจัดการของสหกรณ์โรงเรียนโดยรวม ในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต ๑

ด้านการฝึกอบรมและสารสนเทศ โดยรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ เพราะสหกรณ์โรงเรียนไม่ได้เห็นถึงความสำคัญของการจัดอบรมและการให้ความรู้แก่สมาชิกมากนัก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ประพจน์ แก้วบุตตา^{๑๕} ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาการดำเนินงานโครงการ

^{๑๓} Marcella, Casey-coocer, “Educational Governance of the Morongo Unified school District California”, *Dissertation Abstracts International*, (Dissertation Abstracts International, 2005), p. 30.

^{๑๔} Carapico Sheila Helen, “The Political Economic of Self-Help”, *The Political Economy of Self-Help : Development Cooperatives in the Yemen Arab -Republic.*, (Dissertation Abstracts International, 1984), p. 24.

^{๑๕} ประพจน์ แก้วบุตตาเรื่อง, “การวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาการดำเนินงานโครงการส่งเสริมสหกรณ์ตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านหาดทรายเพชร สังกัดกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ ๒๓”, วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏสุพรรณบุรี, ๒๕๕๕), บทคัดย่อ.

ส่งเสริมสหกรณ์ตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านหาดทรายเพ สังกัดกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ ๒๓” ผลการวิจัยพบว่า ด้านบทบาทผู้บริหารที่เกี่ยวข้องการพัฒนาโครงการส่งเสริมสหกรณ์ และด้านแหล่งข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าเพื่อการดำเนินงานโครงการส่งเสริมสหกรณ์ มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง การบริหารจัดการของสหกรณ์โรงเรียนโดยรวม ในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต ๑

ด้านการร่วมมือกันระหว่างสหกรณ์ โดยรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ เพราะสหกรณ์โรงเรียนยึดหลักการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ช่วยเหลือกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ **โสพิน ปันกาญจนโต^{๑๖}** ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การศึกษาการดำเนินงานกิจกรรมสหกรณ์โรงเรียนบ้านเหล่ากนกทุ่งสว่าง ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ผลการวิจัยพบว่า กิจกรรมสหกรณ์มีความสามัคคีระหว่างกันของคนในชุมชนหรือสหกรณ์ ที่คอยให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพื่อนำไปสู่การพึ่งตนเอง ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และความยั่งยืนภายในชุมชน การบริหารจัดการของสหกรณ์โรงเรียนโดยรวม ในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต ๑

ด้านการเอื้ออาทรต่อชุมชน โดยรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ เพราะสหกรณ์โรงเรียนบริหารจัดการโดยการยึดหลักการมีส่วนร่วม ให้ความสำคัญต่อชุมชน บริหารจัดการเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชน สอดคล้องกับงานวิจัยของ **เอล มุฮัมหมัด^{๑๗}** ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “สหกรณ์ต่อการควบคุมธุรกิจของสหกรณ์และสหกรณ์ต่อการพัฒนาการเกษตรกรรมในประเทศจอร์แดน” ผลการวิจัยพบว่า สมาชิกสามารถช่วยเหลือสังคมของเขาได้เต็มที่ ถ้าสมาชิกสามารถรวมกลุ่มกันได้ และเกิดความสนใจของสมาชิก สหกรณ์เององค์ประกอบที่มีอิทธิพลคือ ระดับการศึกษาของสมาชิก สถานะทางเศรษฐกิจและสังคม

๒. แนวทางการบริหารจัดการ ของสหกรณ์โรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต ๑ ตามหลักธรรมาภิบาล

๑) **ด้านการเป็นสมาชิกโดยสมัครใจและเปิดกว้าง** พบว่ามี ๖ แนวทาง ได้แก่ (๑) หลักคุณธรรม สหกรณ์โรงเรียนมีกรอบกำหนดการและเกณฑ์การสมัครเป็นสมาชิกของสหกรณ์โรงเรียนอย่างชัดเจน (๒) หลักนิติธรรมสหกรณ์โรงเรียนมีมาตรการกำกับควบคุมการสมัครสมาชิกให้ทุกคนได้ยึดถือและปฏิบัติตาม (๓) หลักความโปร่งใสสหกรณ์โรงเรียนให้ทุกคนเข้าถึงการเป็นสมาชิกของสหกรณ์ได้อย่าง

^{๑๖} โสพิน ปันกาญจนโต, “การศึกษาการดำเนินงานกิจกรรมสหกรณ์โรงเรียนบ้านเหล่ากนกทุ่งสว่าง ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”, วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยแม่โจ้, ๒๕๕๕), บทคัดย่อ.

^{๑๗} EL Muhammad, “Jonanial Multi-purpose Agriculdiural Coopcratve as Instrumentof Developinent: A Case Study in Public Policy”, **Dissertation Abstracts International**, (Dissertation Abstracts International, 1992), p. 51.

เป็นธรรม (๔) หลักความมีส่วนร่วมสหกรณ์โรงเรียนมีการปรับปรุงกฎข้อบังคับในการปฏิบัติในระหว่าง
การเป็นสมาชิกอยู่เสมอ (๕) หลักความรับผิดชอบสหกรณ์โรงเรียนมีมาตรการกำกับควบคุม สามารถ
ตรวจสอบได้ (๖) หลักความคุ้มค่าสหกรณ์โรงเรียนเปิดโอกาสให้บุคลากรในโรงเรียนสามารถสมัครสมาชิก
ได้หลากหลายช่องทาง ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะสหกรณ์โรงเรียนตระหนักถึงความสำคัญของการส่งเสริม
การมีส่วนร่วมอย่างเสมอภาคและเป็นธรรม โดยยึดหลักประชาธิปไตยในการดำเนินงาน ทำให้การเป็น
สมาชิกของสหกรณ์โรงเรียนไม่ได้จำกัดอยู่เพียงกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง แต่เปิดโอกาสให้ทุกคนที่มีความสนใจ
สามารถเข้าร่วมได้โดยสมัครใจ อีกทั้งยังมีการกำหนดกรอบแนวทางที่ชัดเจน โปร่งใส และตรวจสอบได้
เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นในระบบการบริหารจัดการของสหกรณ์โรงเรียน และสร้างแรงจูงใจให้บุคลากร
ในโรงเรียนเห็นถึงความคุ้มค่าในการเข้าร่วมเป็นสมาชิกอย่างแท้จริง สอดคล้องกับงานวิจัยของ **เอล
มุฮัมหมัด**^{๑๘} ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “สหกรณ์ต่อการควบคุมธุรกิจของสหกรณ์ และสหกรณ์ต่อการพัฒนาการ
เกษตรกรรมในประเทศจอร์แดน” พบว่า สมาชิกสามารถช่วยเหลือสังคมของเขาได้เต็มที่ ถ้าสมาชิกสามารถ
รวมกลุ่มกันได้ และเกิดความสมัครใจของสมาชิก

๒) ด้านการควบคุมโดยสมาชิกตามหลักประชาธิปไตย พบว่ามี ๖ แนวทาง ได้แก่

(๑) หลักคุณธรรมสหกรณ์โรงเรียนมีกรอบกำหนดการและเกณฑ์การแสดงความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ
ที่เกี่ยวข้อง (๒) หลักนิติธรรมสหกรณ์โรงเรียนให้สมาชิกทุกคนตรวจสอบได้โดยการประชาสัมพันธ์
อย่างทั่วถึงและหลากหลายช่องทาง (๓) หลักความโปร่งใสสหกรณ์โรงเรียนยอมรับฟังความคิดเห็น
ของสมาชิกอย่างเท่าเทียม (๔) หลักความมีส่วนร่วมสหกรณ์โรงเรียนรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกทุกคน
ไม่เลือกปฏิบัติ (๕) หลักความรับผิดชอบต่อสหกรณ์โรงเรียนรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกทุกคน (๖) หลักความ
คุ้มค่าสหกรณ์โรงเรียนอำนวยความสะดวกให้กับสมาชิกร่วมแสดงความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ ทั้งนี้
อาจเป็นเพราะสหกรณ์โรงเรียนเล็งเห็นถึงบทบาทสำคัญของสมาชิกในการร่วมกำหนดทิศทางและ
พัฒนาการดำเนินงานของสหกรณ์ โดยยึดหลักประชาธิปไตยเป็นแกนกลางในการบริหารจัดการ เปิดโอกาส
ให้สมาชิกทุกคนมีสิทธิเสียงอย่างเท่าเทียม และสามารถมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นอย่างโปร่งใส
ตรวจสอบได้ ไม่เลือกปฏิบัติ อีกทั้งยังมีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารอย่างทั่วถึงและหลากหลาย
ช่องทาง เพื่อให้สมาชิกเข้าถึงได้ง่าย สะดวก และเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของร่วมกันในองค์กร ส่งผล
ให้สหกรณ์โรงเรียนมีความมั่นคงและยั่งยืนในการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับงานวิจัยของ **อำไพ
ทำสะอาด**^{๑๙} ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของสหกรณ์ในจังหวัดราชบุรี” พบว่า

^{๑๘} EL Muhammad, “Jonanial Multi-purpose Agriculdiural Coopcratve as Instrumentof
Developinent: A Case Study in Public Policy”, **Dissertation Abstracts International**, (Dissertation
Abstracts International, 1992), p. 51.

^{๑๙} อำไพ ทำสะอาด, “การจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของสหกรณ์ในจังหวัดราชบุรี”, **วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต
วิทยาการจัดการ สาขาวิชาบริหารธุรกิจ**, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม, ๒๕๕๘), บทคัดย่อ.

(๑) คณะกรรมการสหกรณ์มีความคิดเห็นว่า สหกรณ์ในจังหวัดราชบุรี มีการจัดการตามหลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับมาก ทั้งโดยภาพรวมและรายด้าน โดยสหกรณ์มีการจัดการตามหลักนิติธรรมสูงสุด รองลงมาคือ หลักความรับผิดชอบ หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักคุณธรรม และหลักความคุ้มค่าตามลำดับ (๒) คณะกรรมการสหกรณ์ที่มีอายุ ระดับการศึกษา และประเภทสหกรณ์ที่สังกัดต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการตาม หลักธรรมาภิบาลของสหกรณ์ในจังหวัดราชบุรี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

๓) ด้านการมีส่วนร่วมทางเศรษฐกิจของสมาชิก พบว่ามี ๖ แนวทาง ได้แก่ (๑) หลักคุณธรรม สหกรณ์โรงเรียนมีกรอบกำหนดการและเกณฑ์การเปิดโอกาสให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการลงทุน (๒) หลักนิติธรรมสหกรณ์โรงเรียนเปิดเผยข้อมูลของทุนที่สมาชิกทุกคนรวบรวมได้ เพื่อให้สมาชิกได้ทราบถึงข้อมูลและสามารถตรวจสอบกระบวนการทำงานของสหกรณ์ได้ (๓) หลักความโปร่งใสสหกรณ์โรงเรียนมีการประกาศเปิดโอกาสให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการลงทุน โดยการประชาสัมพันธ์อย่างทั่วถึงและหลากหลายช่องทาง (๔) หลักความมีส่วนร่วมสหกรณ์โรงเรียนสมาชิกสามารถตรวจสอบผลการลงทุนได้จากการประชาสัมพันธ์ข้อมูลอยู่ (๕) หลักความรับผิดชอบต่อสหกรณ์โรงเรียนมีมาตรการสำหรับการดูแลผลประโยชน์ให้กับสมาชิก มีการติดตามประเมินวัดผลที่ต่อเนื่อง (๖) หลักความคุ้มค่าสหกรณ์โรงเรียนผลประโยชน์ให้กับสมาชิกทุกคน สร้างความสามารถและศักยภาพการทำงาน เพื่อผลกำไร โดยให้การเพิ่มของผลกำไรไปในทางบวกตามต้นทุน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสหกรณ์โรงเรียนให้ความสำคัญกับการส่งเสริมความมีส่วนร่วมทางเศรษฐกิจของสมาชิกในลักษณะของการร่วมลงทุนและการมีส่วนร่วมในการบริหารผลประโยชน์ โดยยึดหลักธรรมาภิบาลในการดำเนินงาน ซึ่งประกอบด้วยความโปร่งใส ตรวจสอบได้ และมีความรับผิดชอบต่อสมาชิกทุกคน อีกทั้งยังเปิดเผยข้อมูลทางการเงินอย่างชัดเจน และมีระบบติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สมาชิกสามารถวางแผนและตัดสินใจได้อย่างเหมาะสม ส่งผลให้สมาชิกเกิดความเชื่อมั่น เห็นถึงความคุ้มค่า และมีแรงจูงใจในการร่วมลงทุนเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ การเปิดโอกาสให้สมาชิกพัฒนาศักยภาพในการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ยังช่วยส่งเสริมให้สหกรณ์เติบโตอย่างมั่นคงและยั่งยืนในระยะยาว สอดคล้องกับงานวิจัยของ มาร์เซลลา^{๒๐} ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของสหกรณ์ในจังหวัดราชบุรี” พบว่า การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการบริหารจะนำไปสู่ความสำเร็จในการบริหาร เขตพื้นที่การศึกษานนทบุรีเป้าหมาย

^{๒๐} Marcella, Casey-coocer, “Educational Governance of the Morongo Unified school District California”, *Dissertation Abstracts International*, (Dissertation Abstracts International, 2005), p. 30.

๔) ด้านการปกครองตนเองและการเป็นอิสระ พบว่ามี ๖ แนวทาง ได้แก่ (๑) หลักคุณธรรม สหกรณ์โรงเรียนมีกรอบกำหนดและเกณฑ์ ข้อบังคับในปกครองและปฏิบัติต่อสมาชิกอย่างเท่าเทียม (๒) หลักนิติธรรมสหกรณ์โรงเรียนอยู่บนบรรทัดฐานที่สมาชิกยอมรับ ไม่ก้าวก่ายสิทธิและหน้าที่ของสมาชิก (๓) หลักความโปร่งใสสหกรณ์โรงเรียนเปิดเผยข้อมูลเพื่อให้สมาชิกได้ตรวจสอบอยู่เสมอ (๔) หลักความมีส่วนร่วมสหกรณ์โรงเรียนสามารถปกครองตนเองได้ ให้ความเสมอภาคกับสมาชิกทุกคนอย่างเท่าเทียม (๕) หลักความรับผิดชอบสหกรณ์โรงเรียนสามารถรักษากรอบที่กำหนดไว้ในการปกครองตนเองอย่างต่อเนื่องได้ (๖) หลักความคุ้มค่าสหกรณ์โรงเรียนมีส่วนร่วมในการปกครองและดูแลผลประโยชน์อย่างทั่วถึง มีการเพิ่มความสามารถในการทำงานภายในสหกรณ์ เพื่อให้สหกรณ์สามารถพึ่งพาตนเองได้ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะสหกรณ์โรงเรียนให้ความสำคัญกับการสร้างระบบการบริหารจัดการที่ยึดหลักการปกครองตนเองและความเป็นอิสระอย่างแท้จริง โดยเน้นการดำเนินงานภายใต้กรอบของกฎระเบียบที่ชัดเจน โปร่งใส และยอมรับร่วมกันจากสมาชิกทุกคน ส่งเสริมให้เกิดความเท่าเทียมและเสมอภาคในการมีส่วนร่วม ตลอดจนมีการแบ่งบทบาทหน้าที่อย่างเหมาะสม โดยไม่ก้าวก่ายสิทธิของกันและกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ **คาราบิกโก**^{๒๑} ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “เศรษฐกิจการเมืองการพึ่งพาตนเอง : สหกรณ์พัฒนาในสาธารณรัฐอาหรับเยเมน” ผลการวิจัยพบว่า การศึกษาเอกสารและการสัมภาษณ์ มีจุดประสงค์เพื่อพิสูจน์ให้เห็นว่าประเทศที่ได้รับการพัฒนาน้อยสามารถช่วยเหลือตนเองได้โดย ระบบสหกรณ์

๕) ด้านการศึกษาฝึกอบรมและสารสนเทศ พบว่ามี ๖ แนวทาง ได้แก่ (๑) หลักคุณธรรม สหกรณ์โรงเรียนมีกรอบกำหนดและเกณฑ์การศึกษาเพื่อให้สมาชิกและบุคคลทั่วไปมีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับสหกรณ์ (๒) หลักนิติธรรมสหกรณ์โรงเรียนกำหนดให้สมาชิกทุกคนต้องผ่านการอบรมพื้นฐาน สร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับสหกรณ์ (๓) หลักความโปร่งใสสหกรณ์โรงเรียนเปิดโอกาสให้สมาชิกมีการศึกษา เพื่อให้สมาชิกและบุคคลทั่วไปมีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับสหกรณ์ (๔) หลักความมีส่วนร่วมสหกรณ์โรงเรียนเพื่อให้สมาชิกมีโอกาสเข้าถึงอย่างเท่าเทียม (๕) หลักความรับผิดชอบต่อสหกรณ์โรงเรียนมีการติดตามและประเมินผลการจัดการอบรมและความพึงพอใจในการจัดการอบรม (๖) หลักความคุ้มค่าสหกรณ์โรงเรียนสร้างความเข้าใจแก่สมาชิกในระยะยาว ให้สมาชิกเข้าถึงการอบรมหลากหลายช่องทาง ผ่านเทคโนโลยีที่ทันสมัยและหลากหลาย ไม่ปิดกั้นการเข้าถึงการจัดอบรม ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะสหกรณ์โรงเรียนตระหนักถึงความสำคัญของการส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจ และทักษะที่จำเป็นแก่สมาชิกและบุคคลทั่วไป เพื่อให้สามารถมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมของสหกรณ์อย่างมีประสิทธิภาพ โดยยึดหลักคุณธรรม

^{๒๑} Carapico Sheila Helen, “The Political Economic of Self-Help”, *The Political Economy of Self-Help : Development Cooperatives in the Yemen Arab -Republic*, (Dissertation Abstracts International, 1984), p. 24.

ความโปร่งใส และความเสมอภาคในการจัดการศึกษาและฝึกอบรม พร้อมทั้งกำหนดให้มีการอบรม
ขั้นพื้นฐานสำหรับสมาชิกทุกคนอย่างเป็นระบบสอดคล้องกับงานวิจัยของ **ประพจน์ แก้วบุตตา**^{๒๒}
ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาการดำเนินงานโครงการส่งเสริมสหกรณ์
ตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน
บ้านหาดทรายเพ สังกัดกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ ๒๓” ผลการวิจัยพบว่า ด้านบทบาท
ผู้บริหารที่เกี่ยวข้องการพัฒนาโครงการส่งเสริมสหกรณ์ และด้านแหล่งข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าเพื่อการ
ดำเนินงานโครงการส่งเสริมสหกรณ์ มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง

๖) ด้านการร่วมมือกันระหว่างสหกรณ์ พบว่ามี ๖ แนวทาง ได้แก่ (๑) หลักคุณธรรมสหกรณ์
โรงเรียนมีการกำหนดและเกณฑ์การร่วมมือกันระหว่างสหกรณ์โรงเรียนภายในกลุ่มโรงเรียน
(๒) หลักนิติธรรมสหกรณ์โรงเรียนสร้างบรรทัดฐานการร่วมมือระหว่างสหกรณ์ให้เป็นที่ยอมรับ ไม่ละเมิด
การบริหารของสหกรณ์ภายในกลุ่ม เคารพการตัดสินใจซึ่งกันและกัน ปรับปรุงระเบียบข้อบังคับให้ทันสมัย
อยู่เสมอ ข้อกำหนดกฎระเบียบได้รับการยอมรับ (๓) หลักความโปร่งใสสหกรณ์โรงเรียนเปิดโอกาสให้มี
การร่วมมือกันระหว่างสหกรณ์โรงเรียนภายในกลุ่มโรงเรียน โดยผ่านการยินยอมจากสมาชิก กำกับควบคุม
ผลกระทบ มาตรฐาน เป้าหมายในการร่วมมือกันระหว่างสหกรณ์ (๔) หลักความมีส่วนร่วมสหกรณ์โรงเรียน
มีโครงสร้างการบริหารสหกรณ์ที่ชัดเจนเพื่อความสะดวกในการติดต่อประสานงานระหว่างสหกรณ์
(๕) หลักความรับผิดชอบสหกรณ์โรงเรียน สามารถตรวจสอบผลการดำเนินงานของการร่วมมือกันระหว่าง
สหกรณ์ได้ มีมาตรการเพื่อรักษาผลประโยชน์ของสมาชิก (๖) หลักความคุ้มค่าสหกรณ์โรงเรียนสร้างความ
สามารถและศักยภาพการทำงานร่วมกัน เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อสมาชิก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสหกรณ์
โรงเรียนเล็งเห็นถึงความสำคัญของการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสหกรณ์ในกลุ่มโรงเรียน
เพื่อแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ ทรัพยากร และแนวทางการดำเนินงานที่เป็นประโยชน์ร่วมกัน โดยดำเนินการ
ภายใต้กรอบของคุณธรรม ความเคารพซึ่งกันและกัน และกฎระเบียบที่ได้รับการยอมรับจากทุกฝ่าย
ซึ่งช่วยส่งเสริมให้เกิดความเชื่อมั่นและความโปร่งใสในการบริหาร สอดคล้องกับงานวิจัยของ **โสพิณ
ปั่นกาญจน์โต**^{๒๓} ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การศึกษาการดำเนินงานกิจกรรมสหกรณ์โรงเรียนบ้านเหล่ากุ่มสว่าง

^{๒๒} ประพจน์ แก้วบุตตาเรื่อง, “การวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาการดำเนินงานโครงการส่งเสริมสหกรณ์
ตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านหาดทรายเพ
สังกัดกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ ๒๓”, วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา,
(บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี, ๒๕๕๕), บทคัดย่อ

^{๒๓} โสพิณ ปั่นกาญจน์โต, “การศึกษาการดำเนินงานกิจกรรมสหกรณ์โรงเรียนบ้านเหล่ากุ่มสว่าง ตามปรัชญา
ของเศรษฐกิจพอเพียง”, วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัย
แม่โจ้, ๒๕๕๕), บทคัดย่อ.

แนวทางการบริหารจัดการของสหกรณ์โรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต ๑๔๗๑

ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ผลการวิจัยพบว่า กิจกรรมสหกรณ์มีความสามัคคีระหว่างกันของคนในชุมชนหรือสหกรณ์ ที่คอยให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพื่อนำไปสู่การพึ่งตนเอง ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และความยั่งยืนภายในชุมชน

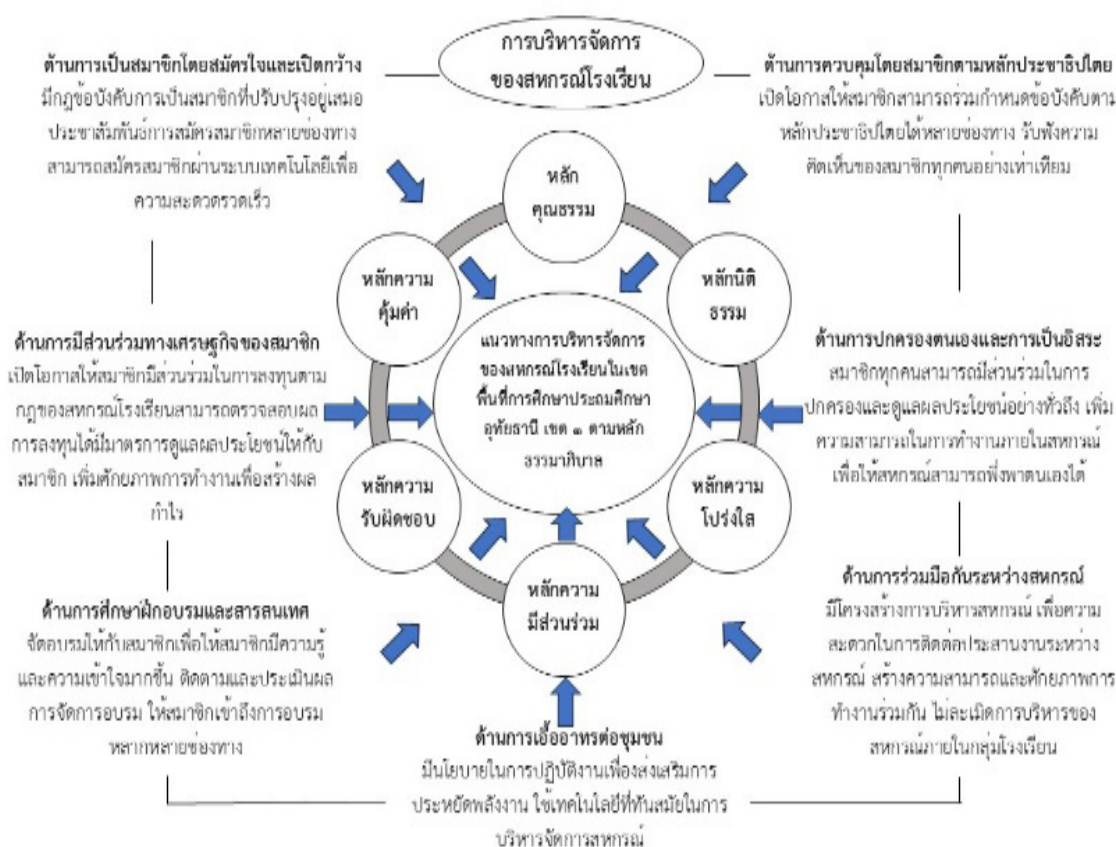
๗) ด้านการเอื้ออาทรต่อชุมชน พบว่ามี ๖ แนวทาง ได้แก่ (๑) หลักคุณธรรมสหกรณ์โรงเรียน มีกรอบกำหนดและเกณฑ์การจัดกิจกรรม แผนงาน หรือนโยบาย ในการส่งเสริมให้เกิดการประหยัดพลังงาน (๒) หลักนิติธรรมสหกรณ์โรงเรียนมีจรรยาบรรณพื้นฐานในความรับผิดชอบต่อการใช้พลังงานในสังคม (๓) หลักความโปร่งใสสหกรณ์โรงเรียนสร้างความตระหนักให้กับสมาชิกในการส่งเสริมให้เกิดการประหยัดพลังงาน (๔) หลักความมีส่วนร่วมสหกรณ์โรงเรียนสมาชิกทุกคนเข้าใจและรับรู้ถึงนโยบายในการประหยัดพลังงาน และปฏิบัติตามนโยบาย ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด ให้คุ้มค่า (๕) หลักความรับผิดชอบต่อสหกรณ์โรงเรียนสร้างระบบการทำงานให้เกิดประสิทธิภาพเปิดโอกาสให้มีการจัด ในการจัดกิจกรรม แผนงาน หรือนโยบาย (๖) หลักความคุ้มค่าสหกรณ์โรงเรียนออกแบบกระบวนการทำงานให้เกิดการประหยัดพลังงาน มีการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยในการบริหารจัดการสหกรณ์ เพื่อการประหยัดเวลาและพลังงาน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะสหกรณ์โรงเรียนตระหนักถึงบทบาทในการเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนและสังคม โดยเฉพาะในด้านการอนุรักษ์พลังงานและทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งเป็นประเด็นสำคัญของการพัฒนาที่ยั่งยืน ด้วยเหตุนี้ สหกรณ์โรงเรียนจึงกำหนดนโยบาย แผนงาน และกิจกรรมที่มุ่งเน้นการประหยัดพลังงานอย่างมีระบบ พร้อมทั้งปลูกฝังจิตสำนึกให้กับสมาชิกทุกคนรับรู้และปฏิบัติตามอย่างมีความรับผิดชอบต่อสังคมสอดคล้องกับงานวิจัยของ **เอล มุฮัมหมัด**^{๒๔} ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “สหกรณ์ต่อการควบคุมธุรกิจของสหกรณ์และสหกรณ์ต่อการพัฒนาการเกษตรกรรมในประเทศจอร์แดน” ผลการวิจัยพบว่า สมาชิกสามารถช่วยเหลือสังคมของเขาได้เต็มที่ ถ้าสมาชิกสามารถรวมกลุ่มกันได้ และเกิดความสมัครใจของสมาชิก สหกรณ์เององค์ประกอบที่มีอิทธิพลคือ ระดับการศึกษาของสมาชิก สถานะทางเศรษฐกิจและสังคม

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

จากการศึกษาแนวทางการบริหารจัดการของสหกรณ์โรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต ๑ ตามหลักธรรมาภิบาล จะเห็นได้ว่าการบริหารจัดการสหกรณ์โรงเรียน ควรเปิดโอกาสให้บุคลากรในโรงเรียนสามารถเป็นสมาชิกในสหกรณ์ได้ โดยมีการควบคุมสมาชิกสหกรณ์ตามหลักประชาธิปไตย เปิดโอกาสให้ฝ่ายบริหารและสมาชิกทุกคนได้แสดงความคิดเห็นได้หลากหลายช่องทาง และมีส่วนร่วมในการตัดสินใจต่าง ๆ ให้สมาชิกทุกคนได้มีส่วนร่วมในการลงทุน ปฏิบัติต่อสมาชิกทุกคน

^{๒๔} EL Muhammad, “Jonanial Multi-purpose Agriculdiural Coopcratve as Instrumentof Developinent: A Case Study in Public Policy”, **Dissertation Abstracts International**, (Dissertation Abstracts International, 1992), p. 51.

อย่างเท่าเทียม สามารถปกครองและพึ่งพาตนเองได้ จัดการฝึกอบรมให้ความรู้แก่สมาชิก เพื่อให้สมาชิกมีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับสหกรณ์ สหกรณ์โรงเรียนมีการประสานและร่วมมือกันระหว่างสหกรณ์โรงเรียนภายในกลุ่มโรงเรียน มีกิจกรรมที่เอื้อต่อชุมชน และส่งเสริมให้ประหยัดพลังงาน การบริหารจัดการของสหกรณ์โรงเรียน ตามหลักธรรมาภิบาล นั้นประกอบไปด้วย ๗ ด้านสำคัญ โดยมีแนวทางในการบริหารจัดการ ดังแผนภาพที่ ๔.๑ ดังนี้

แผนภาพที่ ๑ องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารจัดการของสหกรณ์โรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต ๑ ตามหลักธรรมาภิบาล ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

๑. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

๑) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ควรดำเนินการให้ความรู้เรื่องแนวทางการบริหารจัดการสหกรณ์โรงเรียน อย่างต่อเนื่องทุกปี

แนวทางการบริหารจัดการของสหกรณ์โรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต ๑๔๗๓

๒) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ควรพัฒนาผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้ดูแลสหกรณ์โรงเรียน ให้เป็นผู้มีความรู้ในเรื่อง แนวทางการบริหารจัดการสหกรณ์โรงเรียน โดยการจัดอบรมให้ความรู้ในเรื่อง แนวทางการบริหารจัดการสหกรณ์โรงเรียน

๓) ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการวางแผน กำหนดนโยบายและส่งเสริมการบริหารจัดการสหกรณ์โรงเรียน สนับสนุนให้ครูศึกษาแนวทางการบริหารจัดการสหกรณ์โรงเรียน ให้กำลังใจและให้คำปรึกษา แก่ครูในสถานศึกษา

๒. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

๑) ผู้บริหารโรงเรียนควรพัฒนา ฝึกฝนทักษะของตนเอง ทั้งในด้านความรู้ ความสามารถในการ บริหารจัดการสหกรณ์โรงเรียนมาใช้อย่างชำนาญ เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับผู้ใต้บังคับบัญชาและชุมชน

๒) ผู้บริหารโรงเรียนควรปฏิบัติงานโดยยึดถือประโยชน์ของทางราชการและชุมชน เป็นที่ตั้ง โดยรับฟังความคิดเห็นอย่างรอบด้านก่อนตัดสินใจดำเนินงานต่าง ๆ

๓) ผู้บริหารโรงเรียนควร มีการวางแผนการดำเนินงาน ติดตาม ประเมินผลและรายงานผลการ ดำเนินงานเกี่ยวกับการบริหารจัดการสหกรณ์โรงเรียนต่อผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกครั้ง เพื่อให้เกิดการปรับปรุง และพัฒนาคุณภาพการบริหารและการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ

๓. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

๑) ควรศึกษาสภาพการบริหารจัดการสหกรณ์ระหว่างโรงเรียนที่มีแนวทางการบริหารจัดการสหกรณ์ กับโรงเรียนที่ไม่มีแนวทางการบริหารจัดการสหกรณ์โรงเรียน

๒) ควรศึกษาแนวทางการบริหารจัดการสหกรณ์โรงเรียนในพื้นที่อื่น เพื่อให้ได้ข้อมูลเปรียบเทียบ และสามารถวิเคราะห์ความแตกต่างของการบริหารจัดการสหกรณ์โรงเรียน

๓) ควรเพิ่มกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนที่เป็นสมาชิกสหกรณ์ ผู้ปกครอง หรือคณะกรรมการสหกรณ์ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมมิติต่าง ๆ มากยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

กฤษฎา เพิ่มทั้นจิตต์.หลักการและแนวทางการบริหารงานยุคใหม่ภายใต้ภูมิทัศน์การแข่งขันใหม่ข้อสังเกต

เชิงวิจารณ์ภายใต้กรอบคุณค่าทางสังคมและพุทธธรรมและแนวทางการบริหารแนวพุทธ.

กรุงเทพมหานคร : บริษัท สุขุมวิทการพิมพ์จำกัด, ๒๕๔๙.

เกียรติภูมิ คำวิมล. “การพัฒนาตัวชี้วัดการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของกองช่างในองค์การบริหาร

ส่วนตำบลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบนประเทศไทย”. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎี

บัณฑิต สาขาวิชายุทธศาสตร์การพัฒนา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรธานี,

๒๕๕๘.

ฉลวย ชาญสวัสดิ์. “กิจกรรมสหกรณ์นักเรียนตามพระราชดำริ”. เอกสารประกอบการอบรมการจัดกิจกรรมสหกรณ์ของนักเรียนในโครงการเด็กไทยแก้มใส. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ, ๒๕๖๑.

นิธินันท์ จันทน์เอียด. “หลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลการบริหารสหกรณ์ออมทรัพย์และการธนกิจมหาวิทยาลัยรามคำแหง จำกัด กับสหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จำกัด”. **วิทยานิพนธ์ครุศาสตร มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, ๒๕๕๕.

บุญศรี ไพรัตน์. **รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปีพุทธศักราช ๒๕๖๐**. หมวด ๕ มาตรา ๕๔. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ พศ.พัฒนา, ๒๕๖๐.

ปธาน สุวรรณมงคล. **การบริหารงานภาครัฐกับการสร้างธรรมาภิบาล**. กรุงเทพมหานคร : สถาบันพระปกเกล้า, ๒๕๕๘.

ประพจน์ แก้วบุตดาเรือง. “การวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาการดำเนินงานโครงการส่งเสริมสหกรณ์ตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านหาดทรายเพ สังกัดกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ ๒๓”. **วิทยานิพนธ์ครุศาสตร มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, ๒๕๕๕.

รัชพร มลิกุล. “การบริหารกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนบ้านห้วยไคร้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต ๒”. **วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, ๒๕๕๙.

โสพิน ปันกาญจน์โต. “การศึกษาการดำเนินงานกิจกรรมสหกรณ์โรงเรียนบ้านเหล่ากกหุ้งสว่าง ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”. **วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยแม่โจ้, ๒๕๕๕.

อำไพ ทำสะดวง. “การจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของสหกรณ์ในจังหวัดราชบุรี”. **วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิตวิทยาการจัดการ สาขาวิชาบริหารธุรกิจ**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม, ๒๕๕๘.

เอื้องฟ้า เขากลม. “หลักธรรมาภิบาล การจัดการความขัดแย้ง และพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร”. **วิทยานิพนธ์วิทยาการจัดการมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารทรัพยากรมนุษย์**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช, ๒๕๖๒.

แนวทางการบริหารจัดการของสหกรณ์โรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต ๑ ๔๗๕

Carapico Sheila Helen. “The Political Economic of Self-Help”. **The Political Economy of Self-Help : Development Cooperatives in the Yemen Arab-Republic.**

Dissertation Abstracts International, 1984.

EL Muhammad. “Jonanial Multi- purpose Agricudiural Coopcrative as Instrument of Developinent: A Case Study in Public Policy”. **Dissertation Abstracts International.** Dissertation Abstracts International, 1992.

Marcella. Casey-coocer. “Educational Governance of the Morongo Unified school District California”. **Dissertation Abstracts International.** Dissertation Abstracts International, 2005.

พระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี. **สหกรณ์นักเรียน.** [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: http://praveetelearning.com/elearning_content.php?subject_id=๔&chapter_id=๔๕&page=๑ [๓๑ สิงหาคม ๒๕๖๕].

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต ๑. **สหกรณ์โรงเรียน.** [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://sites.google.com/a/utt๑.go.th/area-uthai-thani-๑> [๑๕ กันยายน ๒๕๖๕].